

20	TÁRSADALMI / SZOCIÁLIS HATÁSOK.....	2
20.1	AZ OLIMPIA HATÁSAINAK MEGJELENÉSI FORMÁI.....	2
20.1.1	<i>Gazdasági haszon</i>	5
20.1.2	<i>Társadalmi haszon</i>	5
20.1.3	<i>Kulturális haszon</i>	10

20 TÁRSADALMI / SZOCIÁLIS HATÁSOK

20.1 AZ OLIMPIA HATÁSAINAK MEGJELENÉSI FORMÁI

Az olimpiai és paralimpiai játékok gazdasági és társadalmi hatásainak elemzése összetett feladat. A hatások egy része számszerűsíthető, más része kevésbé kimutatható. Ilyen hatás például az olimpiához közvetlenül kapcsolódó társadalmi tudatváltás, a nemzeti büszkeség érzésének erősödése, pozitív országimázs kialakulása, az olimpia idejére jellemző felfokozott lelkesedés és légkör. A pozitív hatások mellett számolni kell az olimpiához kapcsolható negatív tényezőkkel is. Például közlekedési akadályok, az olimpia következményeként megjelenő környezetvédelmi káros terhelések, fokozott biztonsági veszélyeztetettség.

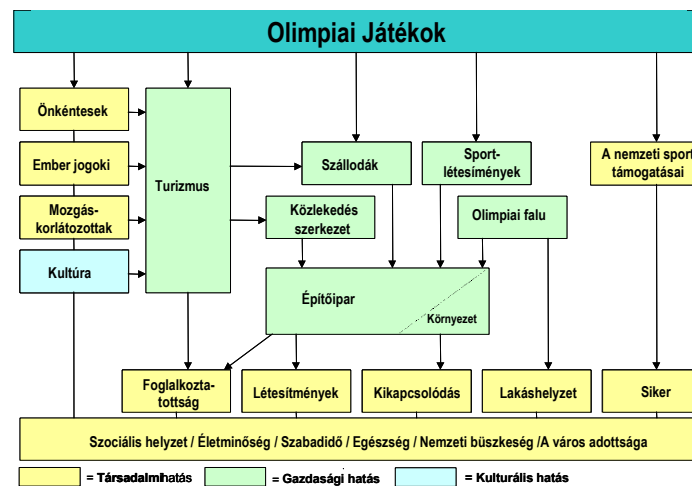
Annak érdekében, hogy az olimpia megrendezése a társadalom valamennyi szegmense számára kedvező hatást fejtsen ki, és hogy a negatív hatásokat minimalizálni lehessen, már a szervezés korai szakaszában fontos a várható gazdasági és társadalmi hatások széles körben történő elemzése. A közelmúltban pályázó városok között Sydney volt az első olyan város, amely az olimpia rendezését megelőzően is széles körű (nemcsak gazdasági) társadalmi hatáselemzést készített.

Az olimpia társadalomra gyakorolt hatásainak felmérése, elemzése és kezelése összehangolt kormányzati és szakértői feladat, amelyet, a lebonyolítást követő időszakra vonatkozóan vizsgálni és elemezni kell. Az olimpiai pályázattal kapcsolatos döntés meghozatalakor ezen nem materiális hatások köre legalább akkora jelentőséggel bír, mint a számszerűsíthető pénzügyi, gazdasági hatások.

A megvalósíthatósági tanulmány korábbi fejezeteiben részletesen elemeztük a fontosabb hatásokat. Az alábbi fejezetben az olimpia társadalmi tudat alakulására, a foglalkoztatásra, a fogyasztásokra, a tömegsportra, az országkép változására, a kultúrára valamint a régióra gyakorolt hatását foglaljuk össze.

Az Olimpiai és a Paralimpiai Játékok gazdasági és társadalmi hatásai az érintettek számára három fő területen jelenik meg:

- Gazdasági
- Társadalmi/politikai
- Kulturális



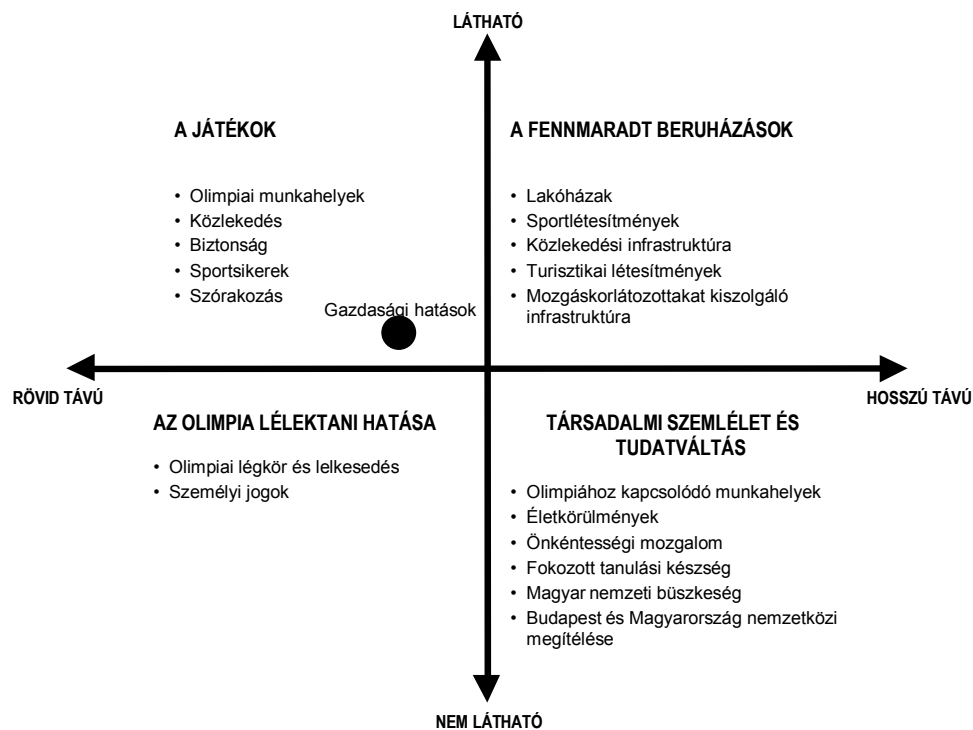
Egy olimpia megrendezése során keletkező hatásokat, abból a szempontból is lehet csoportosítani, hogy rövid vagy hosszú távon fejtik-e ki a hatásukat, illetve hogy láthatóak-e, vagy nem.

Hosszú távú és látható hatások az olimpia után fennmaradt beruházások: a sportlétesítmények, a lakóházak, a közlekedési infrastruktúra, a mozgáskorlátozottakat kiszolgáló infrastruktúra.

Az olimpiához közvetlenül kötődő **rövid távú látható** hatás maga az olimpia megrendezése, a sportsikerek stb.

A **rövid távon érvényesülő közvetlenül nem látható** hatásként jelentkezik az olimpia rendezéséből adódó léggör és lelkesedés.

A **nem látható és hosszú távon érvényesülő** hatások közül kiemelendő az olimpia hatásaként jelentkező javuló életkörülmények, a nemzeti büszkeség erősödése, Budapest és ezáltal Magyarország nemzetközi megítélésének javulása. A fenti hatásokat mutatjuk be az alábbi ábrában.



20.1.1 GAZDASÁGI HASZON

GAZDASÁGI HATÁS

Az olimpia által indukált gazdasági haszon elsősorban korszerű infrastrukturális beruházások révén és a turizmus fejlődésén keresztül jelentkezik

A legegységesebb módon a gazdasági haszon jelenik meg, amelynek segítségével a rendező ország társadalmának gyarapodását lehet kvantitatív módon mérni. Az olimpia makrogazdaságra gyakorolt hatását a tanulmány 6. fejezetében, illetve annak függelékében ismertettük részletesen.

A magyarországi olimpia megrendezéséből eredő pozitív gazdasági hatás elsősorban (amely gazdasági haszonnal jár) az infrastrukturális beruházások megvalósításából valamint a rendezés hatására hazánkba látogató turisták kiadásából származtatható. Az új, az eseményhez kapcsolódó infrastruktúra létrehozására az állam és a magánszféra is forrásokat biztosít, amely a gazdaság élénkülését eredményezheti. Hosszú távon az infrastruktúra léte (pl. autópályák) illetve azok üzemeltetése hozhat hasznot, illetve gyorsíthatja fel a gazdasági fejlődést. A hazánkba érkező turisták (helyi, nem-üzleti, illetve üzleti céllal érkező „turisták”) kiadásai – akik ételre, szállásra és közlekedésre és szolgáltatásokra költenek pénzt –, valamint a beruházások megvalósítása közvetlenül fejtenek ki gazdasági hatást. Ezen a közvetlen hatáson kívül van egy közvetett költséi hozzájárulás is, amikor az élelmiszer, termelő és szolgáltató szektor (pl. építőanyag) termel és szolgáltat azon szervezetek számára, amelyek az eseményekhez kapcsolódóan közvetlenül szolgáltatnak, termelnek.

Végezetül létezik egy úgynevezett „indukált hatás”, amely a gazdasági aktivitás növekedése révén az elköltendő jövedelem növekedésében keresztül jelenik meg. A jövedelemtöbblet elköltendővé válik, amely ismét a gazdasági aktivitás növekedését eredményezheti. Így a közvetlen és közvetett hatások multiplikatív módon járulnak hozzá a gazdaság növekedéséhez. A legáltalánosabb gazdasági haszon megjelenési formái többek között az új munkahelyek teremtése, a turizmus fejlődése, az új üzleti vállalkozások megjelenése, valamint az új vagy korszerűsített nagyberuházások megvalósítása (beleértve a sportlétesítményeket is).

20.1.2 TÁRSADALMI HASZON

A gazdasági haszon mellett léteznek társadalmi és kulturális, vagyis eszmei hatással bíró előnyök is. Sokféle társadalmi előnyt lehet ide sorolni, és az is megszokott tény, hogy a kormányzatok és/vagy az események szervezői általában azoknak a fontosságát hangsúlyozzák, amelyek megfelelnek az éppen érvényben lévő politikai irányzatoknak, mert így tudnak pozitív érzéseket ébreszteni az eseménnyel kapcsolatban. A sport szemszögéből nézve az esemény hozzájárul a sport népszerűbbé

válásához, a hivatásos szakemberek és önkéntesek képzéséhez, valamint az eseményszervezéssel kapcsolatos speciális ismeretek elterjesztéséhez. A sport nettó haszna egyebek között az új tudás, a tapasztalt munkaerő és a pozitív irányultság kialakulásában is megjelenik.

ÚJ MUNKAHELYEK TEREMTÉSE

Évi 50–80 ezer új munkahely teremődne az olimpiai beruházások révén

Egy esetlegesen megrendezendő olimpia jelentős hatással lenne a munkaerőpiacra. Az olimpiai beruházások építkezései, valamint annak tovaggyűrűző hatásai következtében jelentős munkaerő iránti kereslet fog jelentkezni. Valószínű, hogy bizonyos területeken munkaerőhiány fog fellépni. Számításaink szerint optimális esetben (a teljes multiplikátor hatás érvényesülése esetén) 2007 és 2012 között évi 50–80 ezer fő többlet munkaerő igény jelentkezne.

Ágazati bontásban vizsgálva, elsősorban az építőiparban merülhet fel jelentősebb létszámgigény. Itt a többlet igény 2010 és 2012 években elérheti a 20 ezer főt. További jelentős erőforrás-bővülésre a társadalmi szolgáltatások ágazatban lehet mód.

A munkahely teremtés fő forrásai:

Beruházásokhoz köthető

Turizmushoz köthető

Rendezéshez köthető

Az olimpiához kapcsolódó előrejelzett munkahelyteremtés főbb forrásai a következők:

- Elsődleges forrás az olimpiai **infrastrukturális és létesítményi beruházások** megvalósításához köthető munkaerő kereslet. Az olimpiai létesítmények építésével kapcsolatban fellépő kereslet elsősorban a tervezett létesítményhelyszíneken – így elsősorban Budapesten és vonzáskörzetében – fog jelentkezni, ugyanakkor az egyéb infrastrukturális beruházásokhoz köthető munkaerő kereslet az egész országban fog jelentkezni.
- Másodsorban meg kell említeni legfontosabb tényezőként a megnövekedett **turistaforgalom** gazdaságélénkítő hatását. Előre jelezhető, hogy ez a növekedés valószínűleg mind Budapesten, mind pedig Magyarország turisták által látogatott egyéb régióiban érezhető lesz.
- A munkaerő kereslet harmadik forrása az **Olimpiai Játékok megrendezéséhez** kötődik. Ez alatt olyan területeket értünk, mint a szervezés, étkeztetés, biztonság, tolmácsolás és egyéb logisztikai területek.
- A fent említett valamennyi munkaerő-keresletnek lesz további munkahely teremtő hatása, amely az egész gazdaságon tovaggyűrűzik (részletesen lásd a 6. Makrogazdasági megvalósíthatóság és hatások című fejezetet).

ORSZÁGKÉPRE GYAKOROLT HATÁS

A brand lehetőséget teremt a rendező város számára, hogy a köztudatban kialakult országképet megerősítse vagy adott esetben, átformálja és egy új országkép kialakítását segítse elő

A brand fontos szerepet tölt be nemcsak az olimpiára jelentkezéseknél, hanem egy elnyert pályázat esetén magában a megvalósítás folyamatában is. Bár közvetlenül nem látható, mindenhol jelen van különböző megjelenési formában. A legalapvetőbb megjelenési formák: a mottó, az ország karakter meghatározás, logó, kabalafigura, célok és küldetés meghatározás. A brand jelentősége egyrészt akkor érezhető, amikor a pályázó város jelentkezését kommunikálni kezdi a külvilággal, másrészt a pályázati bírálat előkészületei, illetve a döntéshozatali folyamat során azáltal, hogy a véleményformálók és a döntéshozók ítéletét, preferenciáinak felállítását pozitív vagy negatív irányban befolyásolja.

Egy pontosan átgondolt, az ország karakterét jól meghatározó brand nemcsak a döntéshozóknak az adott országról kialakult (szerencsés esetben) pozitív véleményének formálását segíti elő, hanem lehetőséget is teremt a rendező város számára, hogy a köztudatban kialakult országképet megerősítse vagy adott esetben átalakítsa, átformálja.

Magyarországnak jelenleg nincs jól körülhatárolt brandje, bár az ország rendelkezik nemzeti célokkal, azonban ezek nem állnak össze egységes, kommunikálható célrendszeré. Annak érdekében, hogy sikeresen tudjunk pályázni, be kell azonosítanunk, hogy mely elemek adhatnak a magyar pályázatnak előnyt a versenyben, és ezen potenciális elemek között melyek befolyásolhatóak a pályázás alatt.

A brand kialakítását segítő eszközök hozzájárulhatnak Magyarországról egy egységes, új elemeket és nemzeti sajátosságokat és értékeket hordozó kép kialakításához nemcsak a NOB döntéshozók körében, hanem az olimpiai család idelátogató tagjai, a sportolók VIP vendégek és turisták körében is.

A brand segítségével lehetőség nyílik a Magyarországról korábban kialakult, de mára már túlhaladott imázs (puszta, gulyás, cigányzene stb.) átformálásához és helyébe új országkép kialakításához.

TÖMEGSPORTRA GYAKOROLT HATÁS

A modern új sportlétesítmények nemzetközi sportesemények-

Az Olimpiai Játékok egyik legkézzelfoghatóbb lehetősége az Olimpiai Játékokra és a Paralimpiai Játékokra épített, illetve átalakított létesítmények utóhasznosítása lesz. A nagyszámú versenyhelyszínt úgy célszerű megtervezni és elhelyezni, hogy azokat a későbbiekben különböző sport, rekreációs vagy szórakoztatási célokra lehessen használni. Ezeknek az új vagy modernizált létesítményeknek a megléte várhatóan azt eredményezi, hogy egyrészt az Olimpiai Játékok előtt, másrészt azután

nek adhatnak otthont az olimpia után

Budapest még több nemzetközi sporteseménynek adhat majd otthont.

Sokkal több sportoló vehet részt a rendezvényen

Az Olimpiai Játékok és a Paralimpiai Játékok Budapesten történő megrendezése egyértelmű előnyökkel jár a magyar sportolók számára. Sokkal többen vehetnek részt közülük 2012-ben a sportversenyeknek ezen a legmagasabb szintjén és versenyezhetnek jobb eséllyel, mint mikor a Játékokat a tengerentúlon vagy Európában valahol máshol rendezik meg. Valószínű, hogy az olimpiai és paralimpiai sportágak is nagyobb állami támogatásban részesülnek majd.

Valószínűsíthető, hogy külföldi sportolók és csapatok is rendszeresen látogatnak majd Magyarországra az olimpiát és a paralimpiát megelőző években, illetve akklimatizációs célokkal a Játékokat közvetlenül megelőző időszakban. Ez jó lehetőséget nyújt arra, hogy sportszervezetek és kormányzati szervek meghívhassanak külföldi sportolókat az adott létesítményben tartandó versenyekre.

Javulás várható a sportszervezés területén

Az Olimpiai Játékok és a Paralimpiai Játékok elindíthatnak bizonyos változásokat a Magyarországon működő versenysport szervezése területén is. Számos területen várható a helyzet javulása, ilyen a sportszervezés és marketing, az edzéstechnikák és sportlétesítmények, a sportpszichológia és a sportegészségügy. Magyarország egyedülálló helyzetben van más országokkal összehasonlítva, mivel egy 167 egységből álló, sportegészségügyre szakosodott, ambuláns ellátást szolgáló klinikai hálózattal rendelkezik. Várhatóan egyre fokozottabbá válik a tiltott szerek használatának ellenőrzése és tesztelése. Ezt a munkát egy új, nemzetközileg akkreditált dopping laboratórium is támogatni fogja majd, amely előreláthatólag a közeljövőben kerül átadásra.

Megnő az érdeklődés a korábban népszerűtlen sportágak iránt

Az Olimpiai Játékok és a Paralimpiai Játékok valószínűleg rendkívül széles körben éreztetik majd hatásukat mind a szervezett, mind pedig a nem szervezett kereteken belül történő sport- és rekreációs tevékenységek területén azáltal, hogy új létesítmények épülnek vagy meglévőket modernizálnak, amely már önmagában is ösztönzi az ilyen jellegű tevékenységeket. Ez mind a Játékokat megelőző, mind pedig az azt követő időszakra vonatkozik. Elképzelhető, hogy ezáltal megnő azoknak a száma is, akik egy időre különböző, sporttal kapcsolatos harmadik szintű képzésre iratkoznak be. Egyre többen lesznek olyanok is, akik sporttal kapcsolatos munkakörben szeretnének elhelyezkedni, de nem mint versenyzők, hanem mint különböző szervezetekben működő önkéntesek vagy háttérintézményekben dolgozó támogató munkaerő.

Az is valószínű, hogy megnő az érdeklődés az olyan sportágak iránt, amelyek korábban kevésbé voltak népszerűek Magyarországon, mint például az evezés, országúti kerékpár, tollaslabda, vadvízi evezés. Az új sportlétesítmények szintén ösztönzőleg hathatnak arra, hogy az emberek szükségét érezzék a rendszeres sportolásnak. A sportszervezetek minden szinten számíthatnak arra, hogy nagyobb nyomás nehezedik rájuk, de ugyanakkor a lehetőségeik is nagyobbak lesznek. Azok a kezdeményezések, amelyeknek célja az adminisztratív, edzési és egyéb, a sporthoz tartozó készségek fejlesztése a sportszervezeteken belül, nagymértékben segítenek majd kihasználni azokat a lehetőségeket, amelyeket az olimpia nyújt.

Elképzelhető, hogy ezen hatások legtöbbje Budapesten, illetve az agglomerációban érvényesül a legerősebben, de szinte biztosra vehető, hogy általánosságban a Játékok hatása a sportra és a rekreációra Magyarország egész területén érezhető lesz. Fontos megemlíteni, hogy néhány elődöntőnek várhatóan Debrecen, Győr, Székesfehérvár és Szeged ad otthont, ugyanakkor a külföldi csapatok edzés lehetőségeinek biztosítására is különböző helyszíneken, városokban és vidéken is nyílik majd mód.

Arra is lehet számítani, hogy az ország más részeiből (régióiból) szintén érdeklődés mutatkozik majd arra, hogy a Játékokat megelőző években külföldi sportolók számára edzési lehetőségeket biztosíthassanak.

A Játékok jó eszközei az egészség-megőrzési kampányoknak

Az Olimpiai Játékok és a Paralimpiai Játékok jó eszközei lehetnek az egészség-megőrzési kampányoknak és azoknak az erőfeszítéseknek, amelyek az aktív rekreációban történő részvételre buzdítják a lakosságot. Az olimpiai, paralimpiai és más sportolókat az ilyen jellegű kampányokban példaként lehet a célcsoport elé állítani.

FOGYATÉKOSOKRA GYAKOROLT HATÁS

A paralimpia fokozottabban felhívja a figyelmet a fogyatékosok problémáira, elősegítve ezáltal a társadalmi integrációjukat

A fogyatékkal élők számára a sport nagyon sok előnnyel jár. Nem csak szórakozási lehetőséget, társadalmi kapcsolatokat, fizikai és szellemi eredmények elérését teszi lehetővé – amely minden sportoló számára ismert tény –, hanem emellett növeli a fizikai és szellemi erőt, az izmok koordinációját, továbbá javítja az önbizalmat és a helyes önértékelést.

A nemzetközi versenyzés szintjén történő részvétel ugyanazokat a tulajdonságokat igényli minden sportolótól: odaadást, áldozatvállalást, megfelelő képességeket, elszántságot, és a győzni akarást, amely ebben az esetben még fontosabb, mint a többi sportoló esetében. A számukra kínált egyenlő lehetőségek és a tisztességes esély arra hogy győzelmükkel kitűnhetnek, akár életvitelük és hozzáállásuk teljes megváltozását is eredményezheti, hozzásegítve őket a rehabilitációjukhoz.

Sportolóink rehabilitálása a sport segítségével jelentős pénzügyi teher felvállalása alól mentesítheti az országot. A legmagasabb szintű fizikai állóképességet igénylő versenyeken történő részvétel és az elért sikerek dicsőséget és elismerést hoznak Magyarországnak, amely méltán szerzett hírnevet a tehetségek felnevelése és kitűnő sporteredmények elérése terén is.

A Paralimpiai Játékok megrendezésének egyik legnagyobb előnye az, hogy a társadalmon belül fokozottabban felhívja a figyelmet a fogyatékosok problémáira. A paralimpia, csakúgy, mint általában a sport, rendkívül jó lehetőség a fogyatékkal élő sportolók számára képességeik bemutatására, amely segít felszámolni az emberek tudatában még mindig meglévő sztereotípiákat. A paralimpián résztvevő sportolók a sport és az atlétika irányába elkötelezett hozzáállásukkal képesek bizonyítani a világnak az emberi szellem nagyságát és azt, hogy nincsen olyan dolog, amit egy fogyatékkal élő ne tudna

megvalósítani.

20.1.3 KULTURÁLIS HASZON

KULTURÁLIS HATÁS

Az olimpia a kulturális programok révén lehetővé teszi, hogy a rendező ország bemutathassa a saját kulturális értékeit a világnak

Az Olimpiai Játékok megrendezése kiváló alkalom arra is, hogy a rendező város (ország) kulturális örökségeit és hagyományait megismertesse a résztvevőkkel és pozitív értékeket és hatásokat sugározzon a társadalom azon rétegei számára, amelyek településük földrajzi adottságaiból adódóan egyébként nem részesednének az olimpia előnyeiből közvetlenül.

Az *Olimpiai chartának* és a *Rendező város szerződésnek* megfelelően az OCOG-nak kulturális programokat is kell szerveznie. Ezeknek a programoknak a harmonikus kapcsolatok kialakítását, egymás megértésének elősegítését, valamint a résztvevők és az olimpiára látogatók közötti baráti viszony megalapozását kell szolgálniuk.

Nem lebecsülendő, hogy egy kiemelkedő esemény milyen módon járulhat hozzá a nemzeti és az állampolgári azonosságtudat fejlődéséhez. Emellett olyan programok megvalósítását is képes elindítani, amelyek az ifjúság nevelését, a nemek egyenlőségét, több kultúra egymás mellett élését, valamint az egészség és fizikai jólét megteremtését célozzák meg.

A kulturális előnyök körébe tartozik az is, ahogyan az esemény befogadja a nyelvi és kulturális elemek sokszínűségét. Annak a mértéke, hogy mennyire teszi hozzáférhetővé az eseményt a kulturális kisebbségek számára, mennyire népszerűsíti azt köreikben, fontos kell, hogy legyen a rendező ország számára. Egy alternatív megoldás lehet az is, ha a kormányzat pénzügyi forrásokat biztosít az ilyen, mindenkire kiterjedő befogadó programok kifejlesztésére.

A NOB például előírja, hogy egy olyan kulturális programot is be kell építeni a programtervbe, amely közvetlenül kapcsolódik az Olimpiai Játékokat rendező országban az eseményhez kötődő tevékenységhez, és amely kulturális előnyökhöz juttatja az országot. Ez nemcsak azt teszi lehetővé, hogy a rendező ország bemutathassa saját jellemző kulturális értékeit a világnak, hanem azáltal, hogy a Játékok programsorozatába bevonja a művészeti és hagyományőrző csoportokat is, lehetővé teszi, hogy a társadalom egész keresztmetszetét átfogóan a legszélesebb rétegeket is be lehessen vonni az eseménybe.

Ezeket a helyi jellegzetességeket bemutató eseményeket csak akkor lehet megvalósítani, ha már a pályázati eljárás során is mindenki számára érthetővé válik, hogy mindez milyen előnyökkel járhat.